Autor Guste Santini
Petak, 21 Rujan 2001 22:34

Proizvodnja vina je nedjeljivi dio povjesti čovječanstva. Osim ratova i bogova teško je naći «vjernijeg» čovjekovog saputnika na mukotrpnom putu njegova razvoja. Vinova loza, vino, sve je to našlo mjesta u Bibliji. Konačno, jedno od Isusovih čudesnih učinaka je pretvaranje vode u vino. Da ne duljim cijela bi se povijest mogla pisati prateći povijest vina.

I na ovom našem podneblju vino je uvijek bilo bitan dio privredne aktivnosti. Klimatska raznolikost rezultirala je velikim brojem autohtonih sorti vina. Iako nije bilo posebnih zakona koji su regulirali ovaj dio privredne aktivnosti bogomdano podneblje (komparativna prednost) rezultiralo je dobrim sortama vina i stvaranju uglednih maraka starin više stotina godina. Konačno ako danas izvršimo inventarizaciju najstarijih tvrtki u Hrvatskoj zasiguno će najveći broj tvrtki u svojoj djelatnosti imati proizvodnju vina. I opet da ne dužim mali broj hrvatskih proizvoda je ostvario ugled kao vino. Spomenimo samo bečki i engleski dvor kada je vino - ravnopravno sa ostalim svijetskim sortama - iz ovih podneblja krasilo stolove svjetskih vladara koji su određivali sudbinu Europe a samim time i cijelog Svijeta.

Gdje smo danas?

Destrukcija privredne strukture imala je svog izravnog odraza i na proizvodnju vina. Destruktivno rastakanje samoupravne privrede otvorilo je šansu privatnim proizvođačima da unaparijede i nametnu tržištu kvalitetna vina. Njihovo nabrajanje bi zauzelo mnogo prostora i ispuštanjem bilo koje marke učinili bi nedopustivu grešku prema istoj.

Stvar bi izgledala bajno kada razvoj vinogradarstva i proizvodnje vina ne bi bilo temeljno na ljubavi i odricanju pojedinaca. Sasvim sigurno napori pojedinaca su bitan dio uspješne priče ali nisu dostatni. Država kao takva svojim mjerama može bitno ubrzati ili usporiti razvoj svake grane pa tako i proizvodnju vina. Naime, tržište po svim definicijama djeluje na optimalizaciju sadašnjosti i nije dokazana njegova učinkovistost u dužem vremenskom horizontu. Kako vinogradarstvo i proizvodnja vina podliježu dugom vremenskom horizontu (odnos ulaganja i rezultata ulaganja) to «neuplitanje» države, kako ista ne bi remetila tržišne signale, valja komentirati kao alibi a ne kao unapređenje tržišne utakmice. Vinari se, na žalost, ne mogu pohvaliti primjerenim tretmanom od strane države.

Ne ulazeći u analizu pojedinih mjera dovoljno je istaknuti da su Hrvatsku preplavila strana inferiorna vina a da je sama proizvonja na rubu pokrivanja konzumnog kapaciteta hrvatskog tržišta. Vjerujući u razvoj turizma kao strateškog proizvoda ali i medija izvoza hrvatske privrede treba sasvim otvoreno reći da proizvodnja vina ni izdaleka ne odgovara potrebama.

Da pojasnim. Teško je odgovoriti na zahtjeve rastućeg turističkog tržišta koje bi se moralo od postojećih 4 milijarde dolara povećati na deset milijardi dolara pri čemu ambiciozniji programi bi morali postaviti cilj od dostižnih petnaest miljardi dolara. U funkciji vremena proizvodnja vina bi morala slijediti ove veličine. I dalje. Inozemni turisti i turistička djelatnost znače prezentaciju proizvoda Made in Croatia što znači da bi se isti proizvod mogao jednostavnije uz manja promidžbena ulaganja plasirati i u zemlje iz kojih inozemni turisti dolaze. Projekt «Okusite Hrvatsku» («Taste Croatia») ispravan je put kako valja unaprijediti prodaju hrvatskih proizvoda. Sve to zajedno čini ogromne potencijale i rastuću potražnju za hrvatskim proizvodima. Ovo,

nadalje, znači da je moguće u kraćem vremenu definirati prepoznatljiv proizvod koji će imati svoje mjesto u globalnom tržištu.

Posebno treba istaći da proizvodnja vina ima pored svojih izravnih učinaka, na povećanje društvenog proizvoda i zaposlenost, snažne neizravne učinke što pokazuje i dokazuje potrebu primjerenijeg tretiranja vinogradarstva i proizvodnje vina te njegovu distribuciju. Naprosto nije moguće povećati proizvodnju pojedinih sorti bez odlučne podrške države putem izravnih subvencija ali i ostalih mjera odnosno putem porezne politike. Svakako je potrebno posebno sagledati potencijale autohtonih sorti vina jer iste mogu imati položaj «ograničenog monopola».

Kako su mi problemi naših otoka prilično poznati i sumorna perspektiva njihovog daljnjeg razvoja to je upravo na primjeru otoka potrebno definirati model preciznijeg određenja državne potpore vinogradarstvu. Ne elaborirajući to posebno (ovu temu ostavljam za jedan od narednih komentara) želim istaći da privredna aktivnost na otoku mora polaziti od minimalnog standarda otočana kako bi isti bili u približno istoj poziciji – po socijalnim kriterijima - sa ostlim građanima u zemlji. Jasno da se tada problem vinogradarstva može sa stanovitim modifikacijama primijeniti i na ostale djelatnosti koje karakteriziraju otočku privredu. Primjeren model podrške vinogradarstva i proizvodnje vina za otoke moguće je primijeniti i na vinogradarstvo i proizvodnju vina na kopnu.

Znano je da Hrvatska jednom kada uđe u Europsku unije neće moći povećati broj trsova. Općetnio poljoprivredna proizvodnja je u Europskoj uniji pod budnom paskom svekolikog kvotiranja u oblasti poljoprivdrede. Naime, kao što je znano, upravo poljprivredna aktivnost putem svekolikih subvencija je temeljni medij interregionalnih primarnih i sekundarnih preraspodjela. Pravila igre koja nas očekuju u Europskoj uniji stoga moraju biti poznati svim građanima Hrvatske kako bi se dobila potrebna podrška primjerenijem tretmanu vinogradarstva ali je isto tako potrebna i jasna kalkulacija što znači angažman države (čitaj: poreznih obveznika). Samo javno i transparentno definiranje strategije razvoja vinogradarstva te primjerene taktike koja je nužna za ostvarenje postavljenog cilja ishodište je operativnoj politici i tako kriterij svim sudionicima u procesu reprodukcije.